

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 9. veebruar 2023
(OR. en)

6273/23

VISA 30
FRONT 49
MIGR 58
IXIM 24
SIRIS 13
COMIX 74

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	9. veebruar 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 66 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE VIS määruse täielikuks rakendamiseks tehtavate ettevalmistuste seisuga koostatud vastavalt määruse (EL) 2021/1134 artikli 11 lõikele 3

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 66 final.

Lisatud: COM(2023) 66 final

Brüssel, 9.2.2023
COM(2023) 66 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**VIS määruse täielikuks rakendamiseks tehtavate ettevalmistuste seisu kohta vastavalt
määruse (EL) 2021/1134 artikli 11 lõikele 3**

Kokkuvõte

Määruses (EL) 2021/1134,¹ millega muudetakse muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrust (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus),² on sätestatud, et komisjon peab esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal **aruande** määruse täielikuks rakendamiseks tehtavate ettevalmistuste seisuga. Käesolev aruanne on **komisjoni esimene aruanne**.

Uue IT-struktuuri rakendamisega rände, piiride ja julgeoleku valdkonnas on pandud nurgakivi maailma ühele tänapäevaseimale piirihaldussüsteemile. Viisainfosüsteem on selle struktuuri lahutamatu osa. Täieliku ja õigeaegse rakendamise saavutamiseks peavad ELi liikmesriigid ja Schengeni lepinguga ühinenud riigid, ELi asutused ja komisjon liikuma edasi koos. **Ühe osaleja viivitamine põhjustab viivitusi kõigi jaoks** ja tõenäoliselt suurendab ka **kulusid**.

Muudetud VISi rakendamiseks tehtavad ettevalmistused sujuvad üldiselt kavakohaselt. Pärast muutmismääruse vastuvõtmist 7. juulil 2021 hakkas komisjon kohe arutama asjaomases komitees ja eksperdirühmas mitut **rakendusakti ja delegeeritud õigusakti**, mis on VISi uute komponentide arendamiseks vajalikud. Nüüdseks on alanud töö kõigi 12 rakendusakti ja delegeeritud õigusaktiga ning nende vastuvõtmise menetluses on jõutud erinevatesse etappidesse. Kuut rakendusakti ja kolme delegeeritud õigusakti arutatakse asjaomases komitees ja eksperdirühmas, samal ajal kui kolm rakendusakti on juba ametlikult vastu võetud.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1134, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EÜ) nr 810/2009, (EL) 2016/399, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240, (EL) 2018/1860, (EL) 2018/1861, (EL) 2019/817 ja (EL) 2019/1896 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2004/512/EÜ ja 2008/633/JSK, et reformida viisainfosüsteemi (ELT L 248, 13.7.2021, lk 11–87).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus) (ELT L 218, 13.8.2008, lk 60).

1. Sissejuhatus

VIS loodi nõukogu otsusega 2004/512/EÜ³ tehnoloogilise lahendusena viisateabe vahetamiseks liikmesriikide vahel. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 767/2008 (VIS määrus)⁴ sätestati VISi eesmärk, funktsioonid ja ülesanded ning liikmesriikide vahel lühiajalisi viisasid käsitleva teabe vahetamise tingimused ja kord, et hõlbustada lühiajaliste viisade taotluste läbivaatamist ja asjakohaste otsuste vastuvõtmist. VIS rakendati tööle 11. oktoobril 2011 ja võeti ajavahemikus 2011. aasta oktoobrist 2016. aasta veebruarini järk-järgult kasutusele kõikides liikmesriikide konsulaatides.

VISi eesmärk on parandada ühise viisapoliitika rakendamist, konsulaarkoostööd ja viisasid väljastavate keskasutuste vahelist konsulteerimist, hõlbustades viisataotlusi ja nende kohta tehtud otsuseid käsitleva teabe vahetamist liikmesriikide vahel, eesmärgiga

- hõlbustada viisa taotlemise korda;
- hoida ära soodsama viisakohtlemise otsimine;
- hõlbustada identiteedipettuse vastast võitlust;
- hõlbustada kontrolli välispiiril asuvates piiripunktides ja liikmesriikide territooriumil;
- aidata tuvastada kõik sellised isikud, kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumile sisenemise, seal viibimise või seal elamise tingimusi;
- aidata määrata kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 604/2013⁵ kindlaks liikmesriik, kes vastutab rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest;
- aidata ära hoida ära liikmesriikide sisejulgeolekut ähvardavaid ohte.

2. augustil 2021 jõustus määrus (EL) 2021/1134, millega muudetakse muu hulgas VIS määrust. See tagab viisasid väljastavatele asutustele olulise teabe lühiajaliste Schengeni viisade taotlejate kohta ning võimaldab piirivalveametnikel avastada reisijad, kes võivad kujutada endast julgeolekuriski. Uute õigusnormidega – eelkõige pikaajaliste viisade ja elamislubade taotlejate ja omanike hõlmamisega – laiendatakse ka VISi kohaldamisala, järgides igati ELi andmekaitseõigustikku, millega kantakse hoolt selle eest, et asjaomastele asutustele on vajaduse korral kättesaadav vajalik teave. Uued kokkulepitud õigusnormid võimaldavad põhjalikumalt lühiajaliste viisade, pikaajaliste viisade ja elamislubade taotlejate taustakontrolli, paremat liikmesriikidevahelist teabevahetust selliste dokumentide omanike kohta ning täielikku koostalitlust muude ELi infosüsteemidega.

Nagu on ette nähtud määruse (EL) 2021/1134 artikli 11 lõikega 1, võtab komisjon 31. detsembriks 2023 vastu otsuse, milles määratakse kindlaks muudetud VISi tööloome kuupäev. Selles artiklis on siiski sätestatud ka mitu tingimust, mis peavad olema täidetud enne selle otsuse vastuvõtmist, nimelt peavad olema vastu võetud käesolevas aruandes osutatud asjaomased rakendusaktid ja delegeeritud õigusaktid, Vabadusel,

³ Nõukogu 8. juuni 2004. aasta otsus 2004/512/EÜ viisainfosüsteemi (VIS) kehtestamise kohta (ELT L 213, 15.6.2004, lk 5).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus) (ELT L 218, 13.8.2008, lk 60).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT L 180, 29.6.2013, lk 31).

Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet (eu-LISA) peab olema teavitanud komisjoni kõigi testimiste edukast lõpuleviimisest ning liikmesriigid peavad olema komisjonile teatanud, et nad on võtnud kõik vajalikud tehnilised ja õiguslikud meetmed.

VIS on osa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2019/817⁶ ja (EL) 2019/818⁷ loodud ühisest koostalitlusvõime raamistikust, seega tuleks selle uute omaduste ja protsesside arendamisel tagada täielik kooskõla selle raamistiku osaks olevate muude ELi infosüsteemidega.

Määruse (EL) 2021/1134 artikli 11 lõike 3 alusel peab komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse täielikuks rakendamiseks tehtavate ettevalmistuste seisuga kohta. Aruanne peaks sisaldama üksikasjalikku teavet kantud kulude kohta ja teavet riskide kohta, mis võivad mõjutada üldkulusid. Komisjon peab esitama sellise aruande igal aastal, seni kuni ta võtab vastu otsuse, milles määratakse kindlaks kuupäev, mil VIS eespool nimetatud määruse kohaselt tööle rakendatakse.

Käesolev aruanne on komisjoni esimene aruanne. Aruanne hõlmab ajavahemikku alates muutmismääruse vastuvõtmisest 7. juulil 2021 kuni käesoleva aruande koostamiseni 2022. aasta detsembris.

2. VIS määruse rakendusaktid

Määruses (EL) 2021/1134 on sätestatud, et määruse teatavate üksikasjalike tehniliste aspektide täiendamiseks ja rakendamiseks tuleks vastu võtta rakendusaktid. Mõni neist aktidest on vajalik, et eu-LISA saaks täielikult alustada uute funktsioonide kavandamist ja arendamist üldises IT-süsteemide struktuuris, eriti kuna selleks tuleb koostada tehnilised kirjeldused. Muid akte on vaja selleks, et sätestada tehnilised eeskirjad, millega lihtsustatakse VISi kasutamist asjaomastes liikmesriikide ametiasutustes ja ELi asutustes.

Pärast määruse vastuvõtmist 2021. aastal on komisjon korraldanud VISi teemal 14 komitee ja 6 eksperdirühma koosolekut, et arutada mitme muudetud VISi arendamiseks vajaliku rakendusakti ja delegeeritud õigusakti eelnõu.

Nüüdseks on alanud töö kõigi 12 rakendusakti ja delegeeritud õigusaktiga ning nende vastuvõtmise menetluses on jõutud erinevatesse etappidesse. Kuut rakendusakti ja kolme delegeeritud õigusakti arutatakse asjaomases komitees ja eksperdirühmas, samal ajal kui kolm rakendusakti on juba ametlikult vastu võetud, nagu on näha järgmisest tabelist.

Tabel 1. Ette nähtud rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise seis 7. detsembril 2022

Määrus	Õigusakti liik	Vastu võetud	Ametlikul vastuvõtmisel	Komitees või töörühmas	Ei ole veel alanud
--------	----------------	--------------	-------------------------	------------------------	--------------------

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/817, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik piiride ja viisade valdkonnas ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2016/399, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240, (EL) 2018/1726 ja (EL) 2018/1861 ning nõukogu otsuseid 2004/512/EÜ ja 2008/633/JSK (ELT L 135, 22.5.2019, lk 27).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/818, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik politsei- ja õiguskooostöö, varjupaiga ja rände valdkonnas ning muudetakse määrusi (EL) 2018/1726, (EL) 2018/1862 ja (EL) 2019/816 (ELT L 135, 22.5.2019, lk 85).

VIS	Delegeeritud õigusakt			3	
	Rakendusakt	3		6	

3. Järelevalve liikmesriikide ja ELi asutuste rakendusmeetmete üle

Muudetud VISi õigeaegse rakendamise tähtsust, nagu ka VISi ja muude ELi infosüsteemide ja koostalitluse komponentide arendamise vastastikust sõltuvust tunnistatakse laialdaselt nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil. Täieliku ja õigeaegse rakendamise saavutamiseks peavad liikmesriigid, ELi asutused ja komisjon liikuma edasi koos, et vältida olukorda, kus ühe tegevusetus toob kaasa süsteemi töölerakendamise edasilükkumise kõigi jaoks.

4. Kulud ja riskid

Euroopa Komisjoni ettepanek võtta vastu määrus, millega muudetakse VIS määrust, võeti vastu 7. juulil 2021 ehk algselt kavandatud aasta hiljem. 2021. aasta juulis muudeti sellele muutmismääruse ettepanekule lisatud finantsselgitust, kuna oli ajakohastatud muudetud VISi rakendamise ajakava ning eu-LISA-le tuli tagada piisavad finants- ja inimressursid.

Muudetud finantsselgituses on märgitud, et ettepaneku jaoks tuleb eraldada ELi eelarvest 2021.–2027. aastal kokku 178,6 miljonit eurot. See summa hõlmab asjaomaseid eelarvevahendeid liikmesriikidele (45 miljonit eurot) siseriiklike süsteemide kohandamiseks, Europolile (29,8 miljonit eurot) ameti IT-süsteemide vajalikuks ajakohastamiseks ja personalivajaduste rahuldamiseks, Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile (5,4 miljonit eurot) ametisisese uue VISi juurdepääsu sisseseadmiseks, personalivajaduste rahuldamiseks ja kohtumiste korraldamiseks ning eu-LISA-le (98,2 miljonit eurot) ettepaneku kõigi IT-osade arendamiseks, muudetud VISi käitamiseks ja ajutiste personalivajaduste rahuldamiseks.

Vastavalt komisjoni ettepanekule võtta vastu muutmismäärus on eu-LISA hinnangulised tegevuskulud muudetud VISi arendamisel 2022. aastal 16,2 miljonit eurot ja 2023. aastal 28,9 miljonit eurot.

VISi rakendamiseks ühises koostalitlusvõime raamistikus ja VISi kohandamiseks, et see toimiks koos muude IT-süsteemidega, tuleb teha rida erinevaid muudatusi, mille tulemusel valmib iga kord süsteemi uus versioon. VISi erinevaid versioone tuleb rakendada järjestikku. Lisaks on riigihankeid ja rakendamismenetlusi liikmesriikides ja liidu asutustes mõjutanud COVID-19 kriisi majanduslikud tagajärjed. Eespool nimetatud aspektid võivad mõjutada ELi piiride, rände ja julgeoleku infosüsteemide jaoks loodud uue struktuuri rakendamise projekti mõne osa kestust.

Pärast eu-LISA haldusnõukogu 23. juuni 2022. aasta otsust ning 11.–12. juulil 2022 justiits- ja siseküsimuste nõukogu mitteametlikul kohtumisel vastu võetud otsust on ELi piiride, rände ja julgeoleku infosüsteemide jaoks loodud uue IT-struktuuri ja nende süsteemide koostalitlusvõime rakendamise ajakava muudetud. Kuna Schengeni infosüsteemi (SIS) töölerakendamine on viibinud, on erinevate ELi infosüsteemide töölerakendamise tähtjad järgmised: SIS: 2023. aasta märts, EES: 2023. mai keskpaik, ETIAS ja ECRIS-TCN:

2023. aasta novembri keskpaik ning koostalitlusvõime komponendid: järk-järgult 2024. aasta juuniks.

Seda, millist mõju võib ELi infosüsteemide ja koostalitlusvõime rakendamise ajakava muutmine avaldada VISi rakendamise kuludele, ei ole praeguses etapis võimalik mõõta. Kättesaadavad andmed liikmesriikidel ja asjaomastel ELi asutustel 2021. ja 2022. aastal tekkinud kulude kohta osutavad siiski sellele, et muudetud finantsselgituses esitatud hinnanguliste summade ületamise ohtu ei ole seni tuvastatud.

5. Kokkuvõte

Liikmesriikidel, Schengeni lepinguga ühinenud riikidel ja ELi asutustel on ühine üldine kohustus tagada muudetud VISi (sh kui laiema ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistiku osa) täielik rakendamine. Komisjon jätkab kõigi asjaosaliste tegevuse koordineerimist ja edusammude tähelepanelikku jälgimist, et uued ja ajakohastatud IT-süsteemid ning koostalitluse komponendid oleksid 2024. aasta juuniks täielikult kättesaadavad. 2022. aasta juunis kutsus eu-LISA haldusnõukogu eu-LISA-t üles uurima võimalust paremini lõimida muudetud VISi rakendamise ajakava läbivaadatud üldisesse koostalitlusvõime rakendamise ajakavva, mille kinnitas 11.–12. juulil 2022 justiits- ja siseküsimuste nõukogu.

Muudetud VISi rakendamiseks tehtav töö sujub üldiselt kavakohaselt. Selleks et see nii ka jääks, on vaja tagada, et kõik asjaosalised liiguvad kõigi ELi infosüsteemide ja koostalitluse komponentide arendamisel ja rakendamisel edasi koos, ning pidevalt jälgida viivituse riski. Komisjon jätkab suhtlemist kõigi asjaomaste sidusrühmadega, et avastada võimalikud viivitused ja tagada, et need oleksid võimalikult lühikesed, et kokkulepitud rakendamise ajakavast kinni pidada.